



# Tadeusz Różewicz

(1921-2014)

# II wojna światowa

- praca w Radomsku
- szkolenie w tajnej szkole podchorążych
- 1942 r. - został zaprzysiężony w Armii Krajowej (pseudonim "Satyr")
- od 26 czerwca 1943 do 3 listopada 1944 roku walczył w oddziałach leśnych
- Tom „Echa leśne” (1944)
- W 1945 r. ujawnił się w Komisji Likwidacyjnej.
- 1948 - został odznaczony Medalem Wojska Polskiego
- 1974 - został odznaczony londyńskim Krzyżem Armii Krajowej

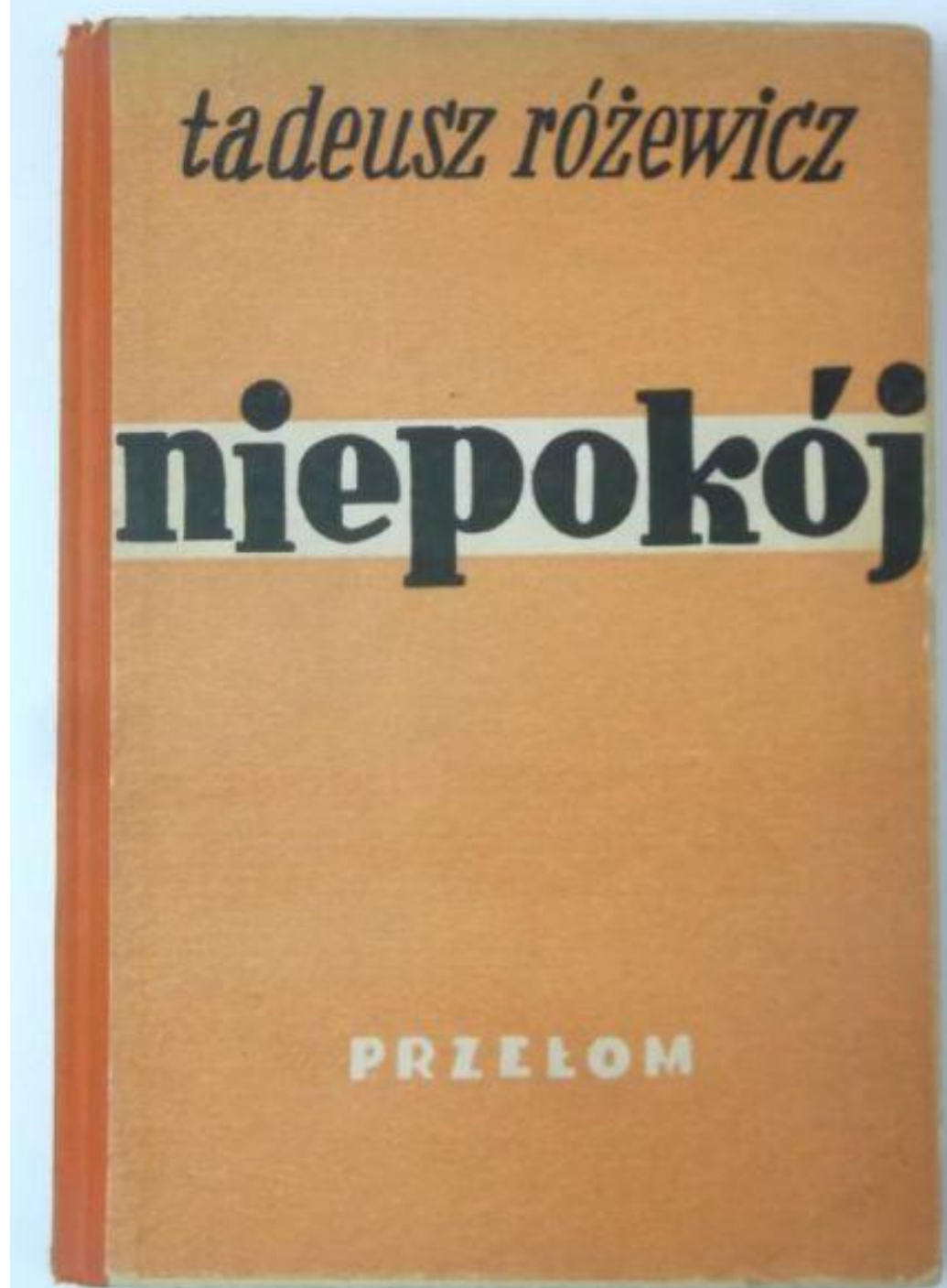


# Trzeci debiut Różewicza

- **1947** – tom poetycki *Niepokój*

## wiersze

- *Lament*
- *Matka powieszonych*
- *Róża*
- *Dola*
- *Ocalony*
- *Termopile polskie*



# Styl „różewiczowski” w poezji

Księżyc świeci  
pusta ulica  
księżyc świeci  
człowiek ucieka

księżyc świeci  
człowiek upadł  
człowiek zgaśł  
księżyc świeci

księżyc świeci  
pusta ulica  
twarz umarłego  
kałuża wody

Z tomu *Czerwona rękawiczka* (1948)



## Lata 1950.

- 1950 – *Pięć poematów*
- 1951 – *Czas, który idzie*
- 1952 – *Wiersze i obrazy*
- 1954 – *Równina*
- 1955 – *Srebrny kłos*
- 1956 – *Poemat otwarty*
- 1958 – *Formy*



## — Lata 1960. WIERSZE

- 1960 – *Rozmowa z księciem*
- 1961 – *Zielona róża*
- 1961 – *Głos Anonima*
- 1962 – *Nic w płaszczu Prospera*
- 1964 – *Twarz*
- 1968 – *Spadanie,  
Non-stop-show* (poemat)
- 1968 – *Twarz trzecia*
- 1969 – *Regio*



## — Lata 1960. DRAMATY

---

- 1960 – *Kartoteka*
- 1962 – *Grupa Laokoona*
- 1964 – *Świadkowie albo Nasza mała stabilizacja*
- 1965 – *Wyszedł z domu*
- 1965 – *Śmieszny staruszek*
- 1967 – *Spaghetti i miecz*
- 1969 – *Stara kobieta wysiaduje*



# Lata 1970.

## WIERSZE

- 1973 – *Poezja, dramat, proza* (wybór)
- 1974 – *Wiersze*
- 1977 – *Duszyczka*

## DRAMATY

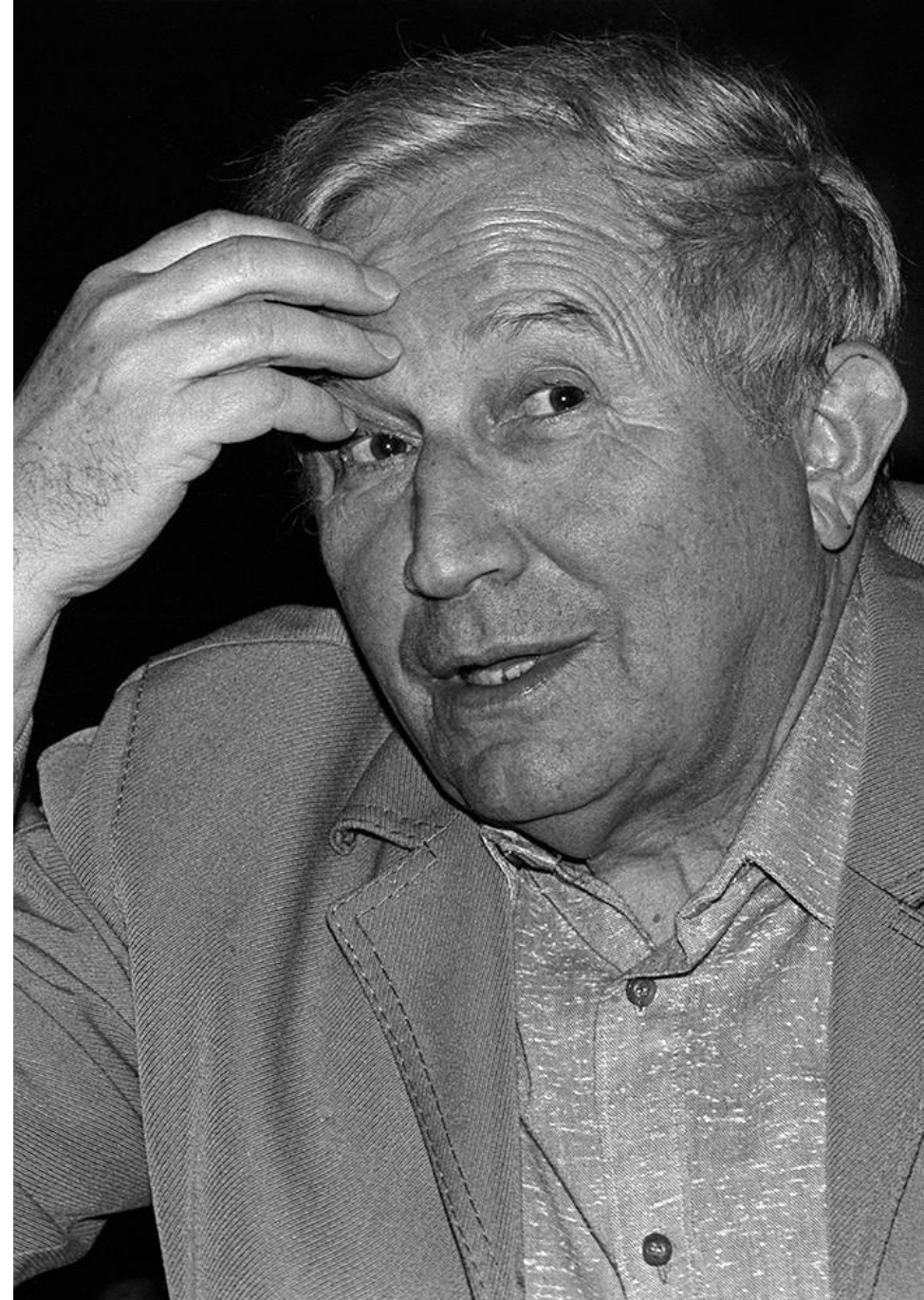
- 1970 – *Akt przerywany*
- 1971 – *Rajski ogródek*
- 1972 – *Na czworakach*
- 1975 – *Białe małżeństwo*
- 1977 – *Odejście głodomora*
- 1979 – *Przyrost naturalny*
- 1979 – *Śmierć w starych dekoracjach*
- 1979 – *Do piachu*





# Lata 1980.

- 1982 – Pułapka (Dramat)
- 1983 – *Na powierzchni poematu i w środku*
- 1983 – *Te kwiaty (zbiór opowiadań)*
- 1984 – *Poezje wybrane (II)*
- 1987 – *Poezje*
- 1988 – *Poezja T. 1-2*



Tadeusz Różewicz, 1 V 1987, New York photo by © Cz. Czapliński

# Lata 1990.

## WIERSZE

---

- 1991 – *Płaskorzeźba*
- 1996 – *Zawsze fragment*
- 1998 – *Zawsze fragment. Recycling*
- 1999 – *Matka odchodzi*

## DRAMATY

- 1997 – *Kartoteka rozrzucona*
- 1997 – *Palacz*



# ***Matka odchodzi (1999)***

- Nagroda Literacka Nike, 2000
- szkic wspomnieniowy:  
wspomnienia o matce, wiersze,  
fotografie rodzinne, zapiski  
brata i matki

Tadeusz  
RÓŻEWICZ



*Matka odchodzi*

WYDAWNICTWO DOLNOSLĄSKIE

# Lata 2000.

- 2001 – *Nożyk profesora* (poemat i wiersze) finał Nagrody Literackiej Nike, 2002
- 2002 – *Szara strefa* – nominacja do Nagrody Literackiej Nike
- 2004 – *Wyjście* – finał Nagrody Literackiej Nike, 2005
- 1955, 2005 – *Uśmiechy*
- 2006 – *cóż z tego że we śnie*
- 2007 – *Nauka chodzenia. Gehen lernen*
- 2008 – *Dwie strony medalu*
- 2008 – *Kup kota w worku. Work in progress*
- 2011 – *Historia pięciu wierszy*
- 2012 – *To i owo*
- 2014 – *Wiersze przeczytane*
- 2015 – *Ostatnia wolność*
- 2015 – *Znikanie*
- 2017 – *Wiersze i poematy z „Twórczości” (1946-2005)*

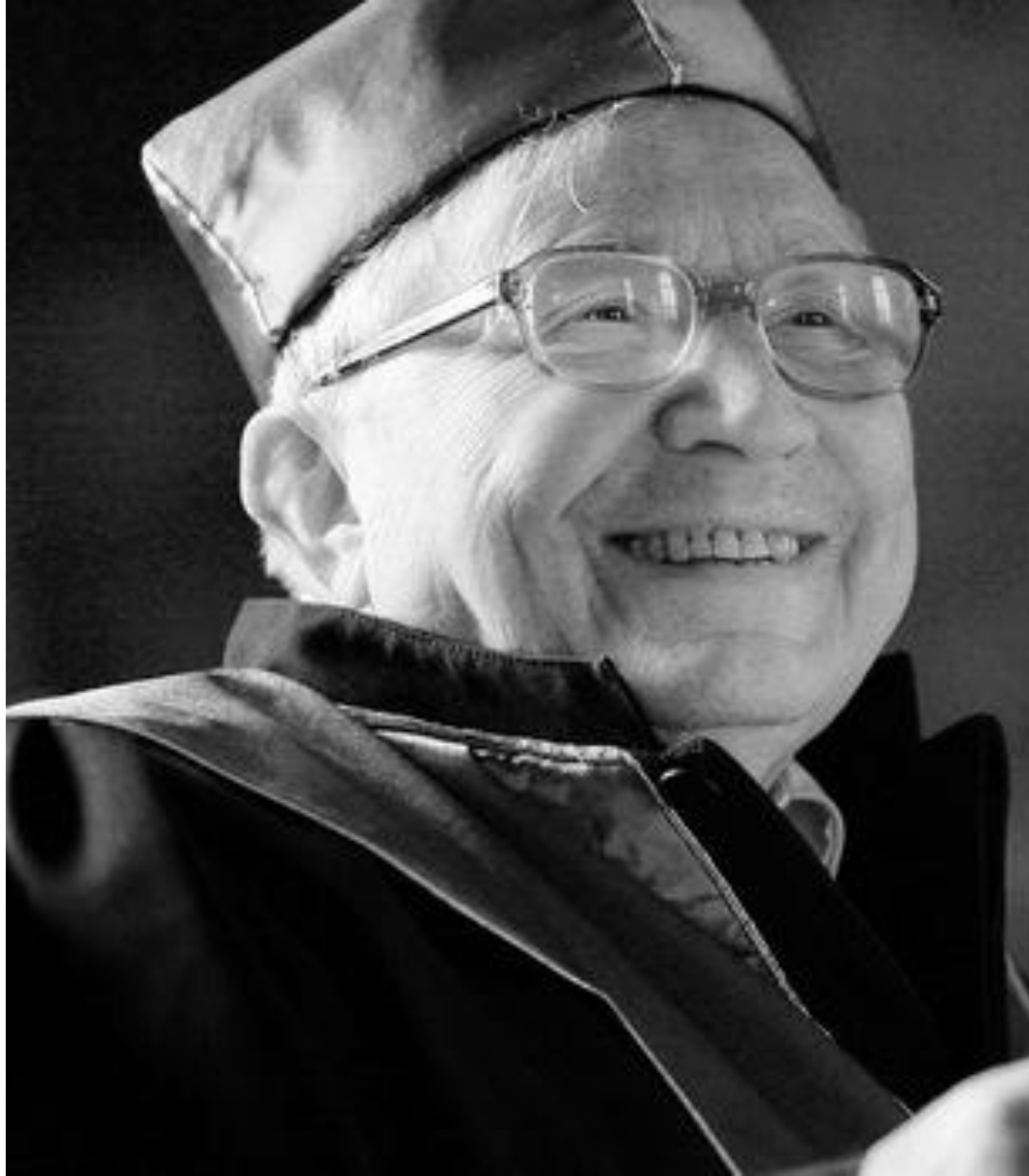


- Tadeusz Różewicz zmarł 24 kwietnia 2014 we Wrocławiu
- Został pochowany na cmentarzu przy kościele ewangelickim w Karpaczu



# Odznaczenia i nagrody Tadeusza Różewicza

- **Nagrody państwowe:** Krzyż Armii Krajowej (1974), Krzyż Wielkiego Orderu Odrodzenia Polski (1996), Złoty Medal „Zasłużony Kulturze Gloria Artis” (2009), Order Ecce Homo (2000),
- **Nagrody literackie:** Nagroda Polskiego PEN Clubu im. Jana Parandowskiego (1997), Nagroda Złotego Berła (2006), Europejska Nagroda Literacka w Strasburgu, Nagroda Literacka Nike (2000), Wrocławska Nagroda Poetycka Silesius (2008 - pierwszy uhonorowany),
- **Doktor honoris causa:** Uniwersytetu Wrocławskiego, Uniwersytetu Śląskiego, Uniwersytetu Opolskiego, Uniwersytetu Jagiellońskiego, Uniwersytetu Warszawskiego, Uniwersytetu Gdańskiego oraz Akademii Sztuk Pięknych we Wrocławiu.



# Tematy wierszy Różewicza

---

- O wojnie
- O życiu
- O śmierci
- O społeczeństwie
- O poezji i roli poety
- O sztuce, literaturze i kulturze
- O religii i wierze
- O miłości
- Wspomnienia z lat dziecięcych





**ASHURBANIPAL KILLING A WOUNDED LION**





# O wierze i religii

## Kara

Już dziś  
w tej chwili  
życie bez wiary jest wyrokiem  
przedmioty stają się bogami  
ciało staje się bogiem  
jest to bóg bezwzględny i ślepy  
swego wyznawcę połyka trawi  
i wydala

# RÓŻEWICZ TADEUSZ CZYTA WŁASNE WIERSZE

teraz

dawniej

czuwałem

w każdej chwili

mogła mnie napaść poezja  
biegłem do utraty tchu  
za obrazem który się poruszył

teraz

pozwalam wierszom  
uciekać ode mnie  
marnieć zapominać  
zamierać

żadnego ruchu  
w stronę realizacji

*marzec 1989*



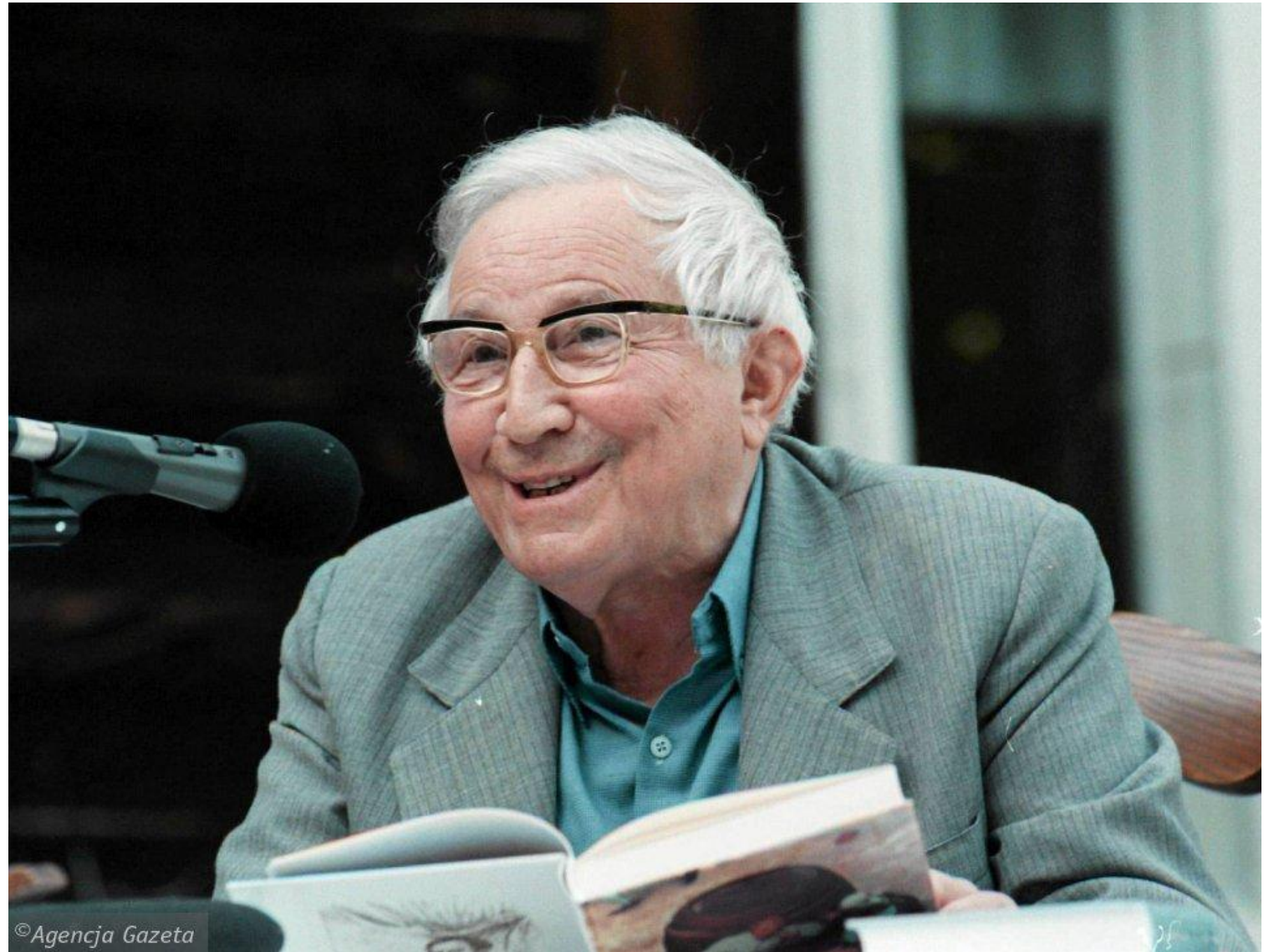
# RÓŻEWICZ TADEUSZ CZYTA WŁASNE WIERSZE

poezja nie zawsze  
przybiera formę  
wiersza

po pięćdziesięciu latach  
pisania  
poezja  
może się objawić  
poecie  
w kształcie drzewa  
odlatującego  
ptaka  
światła

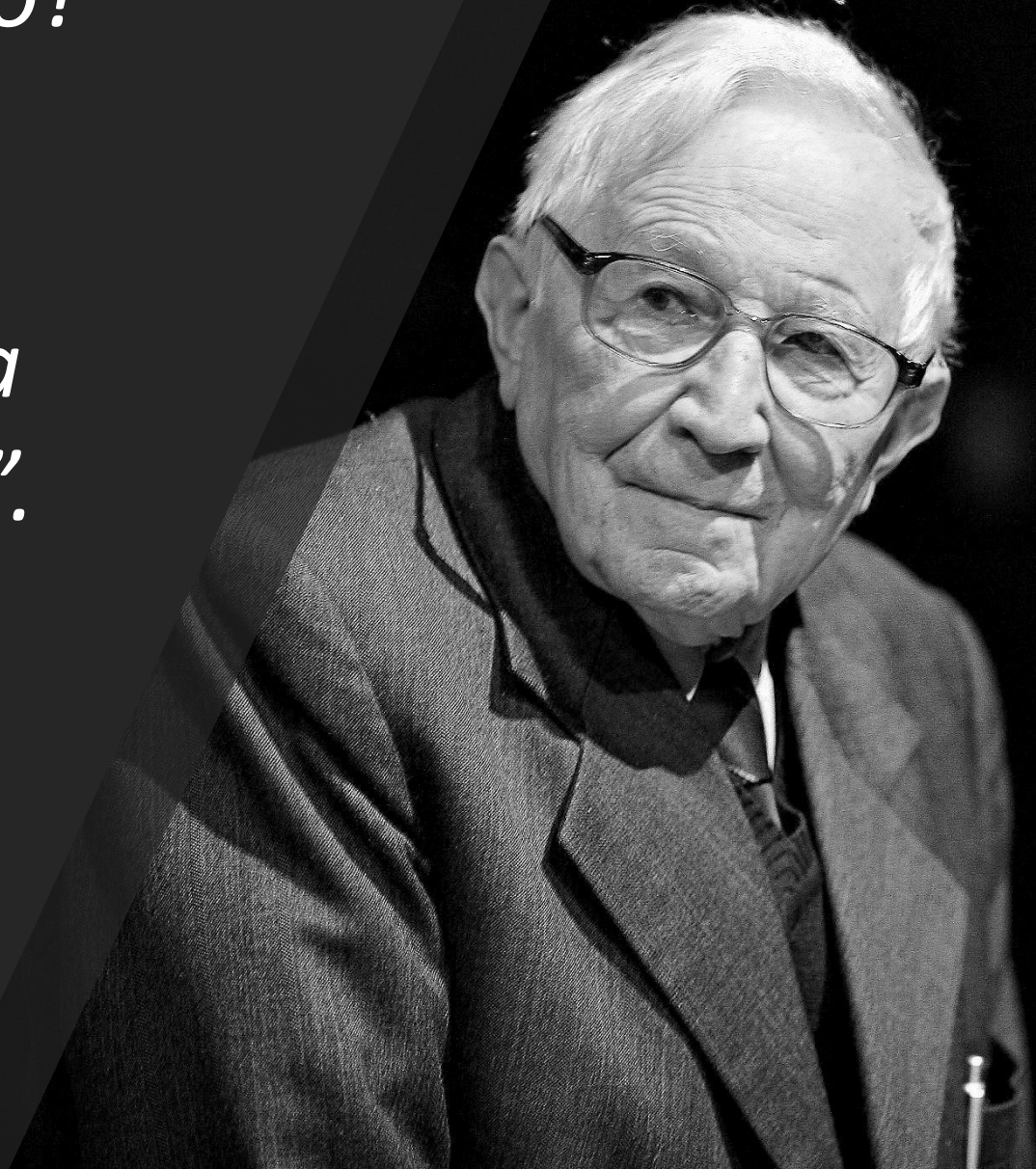
przybiera kształt  
ust  
gnieździ się w milczeniu

albo żyje w poecie  
pozbawiona formy i treści



*„Skąd się bierze zło?  
jak to skąd  
z człowieka  
zawsze z człowieka  
i tylko z człowieka”.*

Tadeusz Różewicz



*Najlepiej widzę,  
Kiedy zamknę oczy.*

Tadeusz Różewicz





---

A jak wyjdzie śmiesznie?

Ludzie się pośmieją i koniec.

Wielkość nie boi się śmieszności.